

[Lytt](#)

Hva er universell utforming?

Last ned side (PDF)

Legg til i mine artikler

Av: Kjetil Knarlag | Opprettet: 29 august 2013 | Sist endret: 12 september 2017

Begrepet universell utforming er et omfangsrikt begrep. Det blir ofte beskrevet som en strategi eller en tenkemåte for hvordan vi utformer samfunnet rundt oss. Det er også et viktig fagbegrep innen mange områder, som for eksempel arkitektur, IKT og helsefag. Universell utforming er et viktig begrep på nesten alle samfunnsområder, også utdanning.

Universell utforming er

- En visjon og samfunnsstrategi
- Et politisk budskap
- Et prosessverktøy
- Et sett med standarder og praktiske verktøy
- Et fagbegrep

Definisjoner

I Norge opererer vi med to ulike definisjoner av universell utforming. Vi har en juridisk definisjon som følger bestemmelsene i Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, og så har vi i tillegg den definisjonen som følger FN-

konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Den lyder slik:

Med **universell utforming** menes: utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Universell utforming skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det.

Universell utforming må skilles fra begrepet "tilgjengelighet". Tilgjengelighet knyttes gjerne til utforming for en gruppe, og man kan ofte høre at et bygg er tilgjengelig for rullestolsbrukere. Samtidig kan løsningen være dårlig for andre, som for eksempel syns- eller hørselshemmede, og da kan vi slett ikke snakke om universell utforming. Istedet kan vi si at universell utforming omhandler å utforme løsninger som ikke bare er "bra for alle" men faktisk "bedre for alle".

Universell utforming av høyere utdanning

Hva er universell utforming av et læringsmiljø? Et læringsmiljø er komplekst, og hovedtanken er at vi skal utforme tilbud og tjenester med tanke på mangfoldet av studenter. I utdanning kan vi derfor si at universell utforming betyr å ta hensyn til alle studenter i planleggingen og gjennomføringen av et studium. Dette berører da utforming og bruk av arealer, læringsaktiviteter, støttetjenester og det digitale læringsmiljø.

I tillegg har utdanningsinstitusjonene et annet stort samfunnsansvare, og det er å forvalte begrepet som et kunnskapsområde. Vi trenger mye mer forskning på innholdet og bruk av fagbegrepet universell utforming, både inne i og på tvers av fagdisipliner.

Universell utforming i høyere utdanning er derfor både en strategi for inkludering og et fagbegrep. Dette er også formålet med dette nettstedet som vi har kalt VUU - Veilder for universell utforming i høyere utdanning. Målgruppen er både ledelse, administrasjon, vitenskapelig ansatte og studenter som ønsker å lære mer om universell utforming.

Universell utforming på 2 minutter

DIFI har laget en kort video om universell utforming på to minutter. Den gir en fin

introduksjon til temaet

VUU er utarbeidet av
universell*

Redaktør: Universell* v/Kjetil Knarlag NTNU
Tlf.: +47 73 55 06 80, Mobil: +47 977 100 21
Kontakt Universell*: kontakt@universell.no

[Logg inn](#)

CMS : Webdesign : Bennett